ובזכות אבי אמותיהן. וכגון שלאבי אמותיהן לא היו בנים כי אם בנות דאם לא כן היו בנים יורשין וא"ת ומי המחיר להן וי"ל כגון שהיו אחיו לאם בנים והחזירום בנים לאחותיהם וחלקו בשוה: **הא** דהוו בני עשרים ט'. דבמיהם אי אתה מוצא שלא היו בני עשרים כמו שפירש בקונטרס דבליעת קרע נמי היתה מיד אחר המרגלים כמו שהביא מסדר עולם דקתני אחר ביאת מרגלים היתה בליעת קרח ואם לא שסמוך היה מאי קא משמע לן וכן משמע נמי מדאמרי הן נוטעו (א) טולע אבדע (במדבר יז) ומתרגם הא מינגא קטלית מרבא הא מינגא בליעת ארעא הא מינגא מתו במותא שמלאה מעשים הללו היו לרופין מדמדכרי להו אחדלי וקטלת מרבא הייט מעשה מרגלים דכתיב (שם יד) ויכום ויכתום וגו' ואין להקשות אמאי הולרך לומר בזכות אבי אביהן לימא בזכות אביהן ממש דהייט בני מרגלים ובני המתלוננים עצמן דהאי תנא אחת לאמוענין דאפילו אותן שלא נטלו מחמת עצמן שלא היו בני כ' כשבאו לארץ ולא נטלו נמי ע"י חזרה שלא עלו להן שום בן שהיה בן עשרים אפילו הכי נטלו בזכות אבי אביהן ואע"פ שכא להן ממחת מרגלים ומתלוננים וא"ת אמאי לא קאמר הא ויולאי מצרים והא כשהיו אביהן ממש בני מרגלים ומתלוננים בני עשרים כשיצאו ממצרים דהייט מחמת עצמן שלא בא להן מכח מרגלים ומתלוננים והא דקאמר בזכות אבי אביהן שלא היו לבותיהן בני עשרים ביציאת מצרים ובשלמא אי הוה אמר בשביהן ממש של מרגלים ושל מתלוננים עצמן מיירי הכא שבאו לארץ הוה אמי שפיר דלא הוה מצי למימר הא והא ויולאי מצרים והא דהוו בני עשרים כשיצאו דאם כן איך באו לארץ דבני עשרים טולן מתו במדבר ויש לומר דהשתא נמי דאיירי בבני בניהם לא מצי לשנויי הכי דמשמע נמי דבאי הארץ נטלו בזכות עצמן ולא שאבותיהן נחלו והורישו להן: **מתיב** רבה רבי יהודה אומר בנות צלפחד נטלו חלקן לאחר שנכנסו לארץ ולא חייבי בנות אבותיהן בזכות אבי אביהן ולא אמרי הכי אלא בזכות אבי אביהן ויפלו חבלי מנשה עשרה. ספק דמשמע דבארץ נטפה נחלה נחלקו חלק בכורה:

"ואמרה היא..." כ' פירוש שבתרא על יפי. מלשון איחוד ולאחוז אלוקים בכות ד' בכאר ואחוד ל' ח"ר.

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פ"ג מהלי נחלות הלכה ה סמג עשין לד טור"מ מ"מ סי' רמח סעיף ג:

רבינו גרשום

לעולם אבות אבות קחשיב. ובדין הוא דלא הוה ליה למיחשב אלא שיחא ואמאי קא חשיב בנות צלפחד משום דאי חידוש שנטלו חלק בכורה. אלמא ארץ ישראל מחוקת היה להם ולא דאיירי דאי דאיירי הוא קי"ל דאין חבכור נטל בראוי כבמוחזק: למאן דאמר ליוצאי מצרים נחלקה. נטלו בזכות אביהן: הא דהוו בו עשרים כשבאו לארץ נטלו בשביל עצמן. אבל אי לא הוו עשרים אחתי מפלים נינהו בכולם נטלו בזכות אביהן בתורת נחלה: ביתרות אחלים. שהיה מרוחק בירן מפלפלין שהיו רוצין לקבען לארץ שהן נטלו שני חלקים ולא בנופה של קרקע מפני דאמר שראויה היא: ויפלו חבלי מנשה עשרה. ספק דמשמע דבארץ נטפה נחלה חלק בכורה:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פא דהוו וכו' כן נוטעו אבדע טולע: (ב) בא"ד פא. והא ויולאי מצרים והא דהוו בני ל' ומיהם והא נמחק:

לעולם בני אבות קא חשיב והא קא משמע לן דבנות צלפחד נטלו חלק בבורה אלמא א"ר מרחוקת היא אמר מר והבנים נטלו בזכות אבי אביהם ובזכות אבי אמותיהן והתניא בזכות עצמן לא קשיא הא כמאן דאמר ליוצאי מצרים הא כמאן דאמר לבאי הארץ ואיבעית אימא הא והא לבאי הארץ ולא קשיא הא דהוה בן עשרים הא דלא הוה בן עשרים: ושהיה בכור נוטל שני חלקים: ואמאי ראוי הוא א) "ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק? אמר רב יהודה אמר שמואל ביתרות אחלים, מתיב רבה רבי יהודה אומר בנות צלפחד נטלו ר' חלקים שנאמר "ויפלו חבלי מנשה עשרה אלא אמר רבא ארץ ישראל מרוחקת היא מיתיבי אמר רבי חדקא: שמעון השקמוני היה לי חבר מחלמידי רבי עקיבא וכך היה רבי שמעון השקמוני אומר נורא היה משה רבינו שבנות צלפחד יורשות הן אבל לא היה יודע אם נוטלות חלק בבורה אם לא (ב) וראויה היתה פרשת גחלות ליכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן, ג) ונורא היה משה רבינו שהמקושש במיתה שנאמר "מחלליה מות יומת" אבל לא היה יודע באי זו מיתה הוא ימות ד) וראויה היתה פרשת מקושש שתכתב ע"י משה אלא שנתחייב מקושש על ידו ללמוד שמגלגלים

לעולם בני אבות. ולא טפלים חוץ מבנות צלפחד דקתניב ל' חלקים שלהן ואשמועינן דדרשינן האי קרא "לבן" "מתן" למייה בפקח לן ל' חלקים על ידי שאתו דורשין "והעברת" זו חלק בכורה לעולם בני אבות קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנות צלפחד דקתניב ל' חלקים שלהן ואשמועינן דדרשינן האי קרא "לבן" "מתן" למייה בפקח לן ל' חלקים על ידי שאתו דורשין "והעברת" זו חלק בכורה לעולם בני אבות קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנות צלפחד דקתניב ל' חלקים שלהן ואשמועינן דדרשינן האי קרא "לבן" "מתן" למייה בפקח לן ל' חלקים על ידי שאתו דורשין "והעברת" זו חלק בכורה לעולם בני אבות קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנות צלפחד דקתניב ל' חלקים שלהן ואשמועינן דדרשינן האי קרא "לבן" "מתן" למייה בפקח לן ל' חלקים על ידי שאתו דורשין "והעברת" זו חלק בכורה

לעולם בני אבות קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנות צלפחד דקתניב ל' חלקים שלהן ואשמועינן דדרשינן האי קרא "לבן" "מתן" למייה בפקח לן ל' חלקים על ידי שאתו דורשין "והעברת" זו חלק בכורה לעולם בני אבות קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנות צלפחד דקתניב ל' חלקים שלהן ואשמועינן דדרשינן האי קרא "לבן" "מתן" למייה בפקח לן ל' חלקים על ידי שאתו דורשין "והעברת" זו חלק בכורה לעולם בני אבות קא חשיב. ולא טפלים חוץ מבנות צלפחד דקתניב ל' חלקים שלהן ואשמועינן דדרשינן האי קרא "לבן" "מתן" למייה בפקח לן ל' חלקים על ידי שאתו דורשין "והעברת" זו חלק בכורה

כמאן דאמר ליוצאי מצרים. נחלקה הארץ ולא לבאי הארץ: **פא.** דקתני בזכות עצמן כמ"ד לבאי הארץ וכגון דהוו בני כ' כשנכנסו לארץ: **פא והא לבאי הארץ.** דלא"ג דריש"א דהכיא בריתא דלעיל ליכא לאוקומה אלא למאן דאמר ליוצאי מצרים דקתני מרגלים-יהושע וכלב נטלו חלקם איכא למימר מסקנא דר' שמעון בן אלעזר היא דאית ליה ליוצאי מצרים ולבאי הארץ: **פא.** דקתני בזכות עצמן דהוו בני עשרים כשבאו לארץ: **פא.** דקתני בזכות אבי אביהן: **ולא הוו בני עשרים.** כשבאו לארץ ובבני בני המתלוננים קמיירי שמתו להן אביהן שהיו בני המתלוננים ממש במדבר והם כשאחרו טפלים ולא נטלו לעצמן שעדיין לא הגיעו לכ' וזכות אביהן ממש בני המתלוננים אין להם ליטול שהן ממצרים לא יצאו ולארץ לא באו אלא בזכות אבי אביהן דהייט המתלוננים שיצאו ממצרים וכיון דהך בריתא כרבי שמעון בן אלעזר מוקמינא לה דאית ליה מרבי שמעון אותן אלו בני בניהן יורשין אותן בבנות צלפחד שירשו בנכסי חפר זקנם, ואע"ג דחשיבי כטפלים דעלמא דלעניין ירושת אביהן שהיו מיוצאי מצרים לא בטיגן בני כ' בכניסתן לארץ וחזרה ליכא למימר דהא רבי שמעון בן אלעזר לית ליה חזרה דמהיכא מיתי הא משמע ליה קרא מרוייהו גופייהו ואפילו אם תמני לומר דהא סיפא אלו ר' שמעון היא ליכא לאוקומה דנטלו בזכות אבי אביהן ע"י חזרה כגון שהיו להם למתלוננים אחים שלא היו בני כ' בשעת הגזירה ולא מתו במדבר דהא לא עגזרה גזירה על פחות מבן כ' וכשנטלו חלקם בארץ החזירו אצל (אבי) אביהן מה עשו האחות חזרו והורישו לכל יוצאי ירכן בין לאחי המתלוננים בין לבני בני המתלוננים דטון יוצאי חלציהן היו וחולקים אחי המתלוננים עם בני נכדיהן בשוה דאע"ג דטפלים לא שקלי בחלקי נפשייהו, ירושת אבות מיהא קשקלי דלאמר בבנות צלפחד דהוו להו כטפלים שאין להן חלק לעצמן וחולקן עם אחי אביהן בנכסי חפר "והבנים" דקתני הייט בני הבנים דבן בנו של אדם קרוי בנו כדאמרינן לקמן במי שמת (דף קמג:) ואבי אבי אביהן קרי ליה אבי אביהן דבבני המתלוננים עצמן ליכא למימר דלא הוו בני עשרים דקיימת לן בשנה שניה שלא משה מרגלים ותניא בסדר עולם אחר ביאת מרגלים היתה בליעתו של קרח ובו ביום נשרפו המתלוננים ממאה שבניהן כשבאו לארץ הוו בני י"ח שנה שכן עמדו ישראל במדבר אחרי כן: (ת'). ולפי האי לישנא בתרא לית להאי תנא דברייתא דלעיל דיהושע וכלב נטלו כלל חלק בשביל מרגלים והאי קרא דחיו מן האנשים לא דריש ליה אלא כפשטיה. ת'): **ראויה היתה.** לאחר ובללפחד משמתו במדבר אבל לא הוחזקו בה מעולם שהרי לא באו לארץ: **ואין הבכור נוטל בראוי.** לקמן בפרקין (דף קכד:): **ביתרות אחלים.** קומר במטלטלין שהיה להם במדבר כגון יתרות שתוקנין בהן אהליהם ומלאי מטלטלין שהן מוחזקין בהן מדבר אלו אחלים ואין אדם במדבר בלא אהל אבל בנחלת ארץ ישראל לא נטל חלק בכורה וכל שלשה חלקים המתיחסין בין במקרקעי בין במטלטלי מייירי לבד מחלק בכורה המייירי במטלטלי: **חבלי מנשה.** הייט קרקע שחולקין בחבל וחלק בכורה מאלו מרבע חבלים היה: **מוחזקה היא.** ליוצאי מצרים כדכתיב "ונתתי לותה לכם מורשה" כלומר אני נתתיה לכם ירושה: **יודע היה משה רבינו שבנות צלפחד יורשות הן.** כמו בן שהרי דיינו נעלמו במרה כדאמרינן בסנהדרין (דף ט:) וכדכתיב "שם שם לו חק ומשפט" ומעשה דבנות צלפחד בערבות מואב בסוף המ' שנה ועוד דאיכא למילף מפרשת יבמין שהבא כבן כדכתיב "מת אחד מהם ובן אין לו" פיין עליו דהא בנות צלפחד משה למדו כדלקמן אם כבן אינו, גירס, ואם לאו, תתיבס אמנו: **ונראויה היתה וכו'.** ולא תאמר אם לא דברו בנות צלפחד ולא נתחייב מקושש היו שתי פרשיות הללו חסרין מן התורה והכי נמי איכא למימר שהרבה מצות חסרים מן התורה לפי שלא אירעו המעשים: **שמקושש במיתה.** ואף על גב דכתיב כי לא פורש מה יעשה לו הייט שלא היה יודע אם בסקילה חמורה אם בחנק הקל כדמפרש ואזיל:

שמגלגלים